

НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ ІНТЕГРАЦІЇ ВИСОКОТЕХНОЛОГІЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ВІДКРИТОЇ ЕКОНОМІКИ

© 2014 ЯНЧУК М. Б.

УДК 334.76.6058(045)

Янчук М. Б.

Науково-теоретичний аспект інтеграції високотехнологічних підприємств в умовах відкритої економіки

Метою статті є розвиток науково-теоретичних положень та розширення науково-понятійного базису економічної інтеграції у вигляді системної концепції у складі певних теоретичних положень, трактувань та визначень, які ляжуть в основу формування ефективної системи економічної інтеграції ринково конкурентних і глобально орієнтованих високотехнологічних підприємств. З'ясовано особливості економічної інтеграції високотехнологічних підприємств, які представлені в сучасних умовах крупними транснаціональними відтворювальними комплексами і є одним із найважливіших факторів формування нової моделі відкритої світової економіки у вигляді єдиного світового відтворювального циклу. Обґрунтовано на методологічному рівні, що в основі сучасної економічної інтеграції високотехнологічних підприємств в умовах формування відкритої економіки лежить властивість інтегративності. На цій основі представлено авторське визначення економічної інтеграції в умовах відкритої економіки як внутрішньо скоординованого інтегративного процесу, який передбачає об'єднану цільовою спрямованістю компромісну співучасть рівноправних і незалежних партнерів (при збереженні їх відмінностей) у виготовленні інтегративного продукту на основі підсистем партнерства, колективного виробництва і обміну діяльністю при єдності цілей, стратегії, колективних цінностей, багатьох нематеріальних активів і гармонізації економічних інтересів для досягнення певних економічних вигід учасників. Дано визначення інтегративного розвитку високотехнологічних систем як узгодженого процесу якісних, кількісних і структурних змін їх підсистем, спрямованого на підвищення рівня їх взаємодоповнюваності, консолідації, організованості та ресурсної компліментарності. Перспективою подальших досліджень у даному напрямі є формування ефективної системи ринково конкурентних і глобально орієнтованих національних високотехнологічних підприємств в умовах формування світового відтворювального циклу.

Ключові слова: економічна інтеграція, властивість інтегративності, інтегративний розвиток, високотехнологічні підприємства

Рис.: 1. **Табл.:** 2. **Бібл.:** 10.

Янчук Марина Борисівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент, кафедра фінансів, обліку і аудиту, Національний авіаційний університет (пр. Космонавта Комарова, 1, Київ, 03058, Україна)

Email: marina_y2006@ukr.net

УДК 334.76.6058(045)

UDC 334.76.6058(045)

Янчук М. Б. Научно-теоретический аспект интеграции высокотехнологических предприятий в условиях открытой экономики

Ianchuk M. B. Scientific and theoretical aspect of high-tech enterprises integration in an open economy

Целью статьи является развитие научно-теоретических положений и расширение научно-понятійного базиса экономической интеграции, оформленных в виде системной концепции, включающей определенные теоретические положения, трактовки и определения, которые лягут в основу формирования эффективной системы экономической интеграции рыночно конкурентных и глобально ориентированных национальных высокотехнологических предприятий. Выявлены особенности экономической интеграции высокотехнологических предприятий, которая представлена в современных условиях крупными транснациональными воспроизводственными комплексами и является одним из важнейших факторов формирования новой модели открытой мировой экономики в виде единого мирового воспроизводственного цикла. Обосновано на научно-теоретическом уровне, что в основе экономической интеграции высокотехнологических предприятий в условиях формирования открытой экономики лежит свойство интегративности. На этой основе представлены авторские определения экономической интеграции в условиях открытой экономики как внутренне скоординированного процесса, который предусматривает компромиссное участие равноправных и независимых участников, объединенных целевой направленностью в изготовлении совместного продукта на основе подсистем партнерства, коллективного производства и обмена деятельностью при единстве целей, стратегии, коллективных ценностей и нематеріальних активів, а также на основе гармонизации экономических интересов для достижения определенных экономических выгод участников. Дано определение интегративного

The purpose of this paper is the development of scientific and theoretical points and expansion of scientific and conceptual basis of economic integration, designed as a system concept that includes some theoretical principles, interpretations and definitions which will form the basis for the formation of an effective system of economic integration of competitive and globally oriented national high-tech enterprises. There is clarified the definition of economic integration of high-tech enterprises, which is represented in the present conditions by large multinational reproduction complexes and is one of the most important factors in the formation of a new model of an open economy in the form of a single world production cycle. It is justified on scientific and theoretical level, that the basis of economic integration of high-tech enterprises in the development of an open economy is a property of integrity. On this basis, the author's definition of economic integration in an open economy is an internally coordinated process that involves participation of equal and independent members oriented in the manufacture of the product on the basis of a joint partnership subsystems, collective production and sharing activities provided there is a unity of purpose, strategies, collective and intangible assets, as well as on the basis of harmonization of economic interests to achieve certain economic benefits for participants. There is given the definition of integrative development (high-tech systems) as an agreed process for qualitative, quantitative and structural changes in their subsystems aimed at improving their complementarity, consolidation, organization and resource complementarity. Prospects for further research in this direction is in the formation of an effective system of market-oriented and globally competitive national high-tech enterprises in the creation of the global production cycle.

развития (высокотехнологических систем) как согласованного процесса качественных, количественных и структурных изменений их подсистем, направленного на повышение уровня их взаимодополняемости, консолидации, организованности и ресурсной комплиментарности. Перспективой дальнейших исследований в данном направлении является непосредственно формирование эффективной системы рыночно конкурентных и глобально ориентированных национальных высокотехнологических предприятий в условиях формирования мирового воспроизводственного цикла.

Ключевые слова: экономическая интеграция, свойство интегративности, интегративное развитие, высокотехнологические предприятия

Рис.: 1. **Табл.:** 2. **Библ.:** 10.

Янчук Марина Борисовна – кандидат экономических наук, доцент, доцент, кафедра финансов, учета и аудита, Национальный авиационный университет (пр. Космонавта Комарова, 1, Киев, 03058, Украина)

Email: marina_y2006@ukr.net

Key words: economic integration, the property of integrity, integrative development, high-tech enterprises

Fig.: 1. **Tabl.:** 2. **Bibl.:** 10.

Ianchuk Marina B. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Associate Professor, Department of Finance, Accounting and Auditing, National Aviation University (pr. Kosmonavta Komarova, 1, Kyiv, 03058, Ukraine)

Email: marina_y2006@ukr.net

Постановка проблеми. В умовах відкритої економіки швидкий розвиток новітніх форм економічної інтеграції високотехнологічних підприємств викликає наукове усвідомлення необхідності подальшого обґрунтування та розвитку науково-методологічних, теоретичних положень та науково-понятійного базису економічної інтеграції, яке втілюється у розробці системної концепції певних способів розуміння, ідей, визначень, трактувань новітніх тенденцій економічної інтеграції, як явища і процесу, зокрема у високотехнологічній сфері.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Відмітимо, що теорія інтеграції ще далека до свого завершення, і дослідженню багатограних процесів економічної інтеграції присвячено велику кількість праць зарубіжних і вітчизняних вчених, а саме: інституційний аналіз стратегій інтеграції представлений у роботах І. Ансоффа, Д. Норта, М. Портера, Д. Росса, А. Дж. Стрикленда, А. Томпсона, Д. Хейя, Ф. Шерера, у тому числі в перехідних економіках (розробки М. Аокі, Х. Кіма); аналіз принципів інтеграції, в тому числі, аналіз трансакційних витрат (праці Р. Коуза, К. Ерроу) і пріоритетів розвитку та реструктуризації корпорацій (дослідження Р. Акоффа, Г. Баккера, П. Гохана, Д. Демамфиліса, Ф. Зайзеля, Ф. Крюгера). Теоретичні положення, методичні підходи та практичні аспекти щодо формування і функціонування інтегративних корпоративних структур, зокрема у високотехнологічній промисловості, кластерно-мережових об'єднань, корпоративної інтеграції та корпоративного управління інтегративною взаємодією з високотехнологічними підприємствами розроблені у працях таких українських вчених та їх російських колег: О. Амоші, П. Бураяка, О. Гаврилюка, В. Гейця, Н. Голованової, В. Дементьева, І. Сильницького, С. Соколенка, Ю. Голяка, Д. Ківи, М. Колісника, М. Кизима, Д. Лук'яненка, В. Македона, Н. Меркулова, А. Пилипенка, В. Трофімова, О. Пушкаря, Л. Федулової, М. Чумаченко, О. Чорної та інших. При цьому залишаються мало дослідженими науково-теоретичні засади побудови глобально орієнтованої системи економічної інтеграції національних високотехнологічних підприємств, формат якої дозволяв би їм легко вбудовуватися у світовий відтворувальний

цикл, приймаючи одночасну участь у декількох високотехнологічних комерційних проектах.

Постановка завдання. У межах даної статті обґрунтуємо системну концепцію формування ефективної системи економічної інтеграції ринково конкурентних і глобально орієнтованих високотехнологічних підприємств в умовах відкритої економіки у вигляді розвинених та уточнених науково-теоретичних положень, визначень та ідей щодо їх ефективної інтегративної взаємодії.

Виклад основного матеріалу. В основі становлення відкритої економіки лежить механізм глобалізації, ядро якого складають саме масштабні та глибинні інтеграційні процеси, що базуються на історично сформованих і повсюдно поширених об'єктивних процесах розподілу і кооперації праці, розвитку економічного співробітництва. Дослідження багаторівневого характеру економічної інтеграції дозволило виділити головні його детермінанти – ієрархічність економічних систем та різний ступінь залучення в інтеграційні процеси економічного простору (глобального, національного, регіонального, мікрорівня), що визиває якісні зміни на різних рівнях світового господарства: на рівні національного господарства, регіонів, між корпораціями та окремими підприємствами, які не входять до складу корпоративних підприємницьких формувань. Крім того, проведені дослідження економічної інтеграції як структурованого процесу дозволяють констатувати наявність трьох сформованих відповідно взаємопов'язаних сучасних парадигм економічної інтеграції: інтеграцію на наднаціональному рівні, інституціональну (регіональну) інтеграцію (на міждержавному та міжрегіональному рівні); мікроінтеграцію (міжфірмову) [1].

Враховуючи, що особливістю сучасного етапу економічного і технологічного розвитку є те, що основні еволюційні процеси у світі обумовлені, головним чином, розвитком наукомістких технологій, приділимо наукову увагу саме процесам економічної інтеграції високотехнологічних підприємств, яка представлена в сучасних умовах крупними транснаціональними відтворувальними комплексами і є одним із найважливіших факторів формування нової моделі відкритої світової економіки у вигляді єдиного

світового відтворювального циклу, для якого характерні розгалужена мережа гнучких партнерських зв'язків і взаємодоповнюваних багаторівневих коопераційних технологічних ланцюжків, за допомогою яких забезпечується завершеність високотехнологічного виробництва [2; 3], при одночасному збереженні відмінностей між рівноправними і незалежними партнерами і різноманітності ресурсів, які використовуються при єдності цілей, стратегії, колективних цінностей і багатьох нематеріальних активів. При цьому виявлено, що рух більше половини світового валового продукту ланцюжком доданої вартості і його реалізація відбуваються не у структурі ринкових, а у структурі інтегративних зв'язків, що підтверджує формування у сучасному глобальному світі нового етапу *мережевої економічної інтеграції* у вигляді простору товарних і технологічних ланцюгів різного масштабу [4].

Необхідно відмітити, що зміна сучасної парадигми світового економічного розвитку відбувається під впливом інформаційних технологій і масових он-лайн-контактів, в результаті чого з'являються нові гнучкі організаційні моделі, які адекватно реагують на інтенсифікацію та ускладнення конкурентного середовища, та формується набагато гнучка (ніж модель ієрархії) гібридна модель організації виробництва й управління – *кластерно-мережева* [5; 6].

В рамках мережевої парадигми, яка протистойть конкурентно-індивідуалістичній парадигмі, трансформуються організаційний код економічних систем на всіх рівнях соціально-економічних взаємодій і має місце поєднання в одній господарській ланці вертикальних зв'язків по технологічному ланцюжку і горизонтальних зв'язків – за видами діяльності [4; 5; 6]. В даному контексті змін нами визначено концептуальну основу формування ефективної системи економічної інтеграції у високотехнологічному виробництві, в яку закладено дві принципові складові, що органічно доповнюють одна одну:

- 1) відхід від бюрократичних систем і перехід до гнучких відкритих бізнес-систем, заснованих на поглибленні спеціалізації і системі контрактації учасників виробництва високотехнологічної продукції у вигляді системи довготривалих коопераційних та інформаційних зв'язків;
- 2) системне і цілеспрямоване *державне регулювання*, спрямоване на підтримку високотехнологічного виробництва за рахунок захисних заходів держави, пошуку оптимального співвідношення державного і комерційного замовлення.

Класично економічна інтеграція, з одного боку, передбачає процес руху частин та елементів до об'єднання в єдине ціле, а з іншого – передбачає закінченість процесу формування результату у вигляді холічної структури/продукту. Нові тенденції економічної інтеграції підприємств пов'язані з такою властивістю економічної системи як *інтегративність* функціонування, яка спирається на дещо інші акценти і являє собою об'єднану цільовою спрямованістю компромісну співучасть різних частин, елементів у створенні інтегративного продукту [7]. Це пов'язано, на наш погляд, з мережевою парадигмою розвитку світової економічної системи і формуванням нового типу зв'язків та гармонізації інтересів суб'єктів економічних відносин –

кластерно-мережевих, які вважаються більш інтегративними, ніж модель ринку.

З методологічної точки зору, дуже важливо розуміти, що *інтегративність* у сучасному світовому відтворювальному циклі пов'язана не із закінченістю процесів об'єднання, з недосягненням і розкриттям цілісності та єдності елементів і частин системи, а із забезпеченням координованості дій і пошуком першочергових об'єднуючих засад для суб'єктів інтеграції при виготовленні інтегративного продукту. Це положення дозволяє нам визначити *інтегративність* як внутрішньо скоординований розвиток відкритих економічних систем, що виражається в підсистемах партнерства, колективного виробництва і обміну діяльністю, а також в ефективному об'єднанні глобально орієнтованих розрізаних структур і процесів (виробничих компаній, технологій, ринків, територій) у структуровану динамічну систему інтегративної взаємодії. У цих умовах в інституціональній структурі світової економіки особливе значення набувають мережеві форми організації діяльності, які найбільш відповідають сучасним тенденціям економічної інтеграції.

Отже, системна концепція, яка визначає зміст поставленого вище наукового завдання, представлена нами у вигляді висунутих таких положень, ідей і понять про те, що:

- 1) для економік низького рівня економічна інтеграція в напрямку від мікро- до макрорівня є продуктом засвоєння глобальних інтеграційних процесів, при цьому її ефективність задається і регулюється *на основі системного і цілеспрямованого державного регулювання національних інститутів інтегративних відносин* (тут – правила і механізми, що забезпечують їх виконання).

Спираючись на історичну формулу Вашингтонського консенсусу [8] в частині виникнення і розвитку глобалізаційних процесів (рис. 1), згідно з якою в розвинених економіках («ядрі») *глобалізація витікає із внутрішніх процесів формування їх макроекономіки* за рахунок адекватної інтеграції фінансового і продуктивного капіталів як автономних структур національної економіки, при цьому високоефективний продуктивний капітал забезпечує стійку відтворюваність співвідношення фінансового капіталу і доходу, а для країн більш низького рівня розвитку («шлейф») структурні трансформації в напрямку від мікро- до макрорівня є *продуктом засвоєння глобалізації*, а ефективність продуктивного капіталу задається і регулюється за допомогою фінансово-грошових важелів підтримки стійкого курсу національних валют і антиінфляційними заходами. Відповідно, мірилом ефективності внутрішньої економіки стає її конкурентоспроможність на світових ринках. Утворюється своєрідна «комета», ядро і шлейф якої нероздільні, але різні за своїм складом.

Та спираючись на положення геоелектроніки про те, що ядром глобалізації є економічна інтеграція [9], нами було сформульовано науково-теоретичне положення щодо обґрунтування необхідності державного регулювання інтегративних процесів, яке представлено для наочності у табл. 1.

- 2) друге сформульоване положення – в основі сучасної економічної інтеграції мікрорівня в умовах

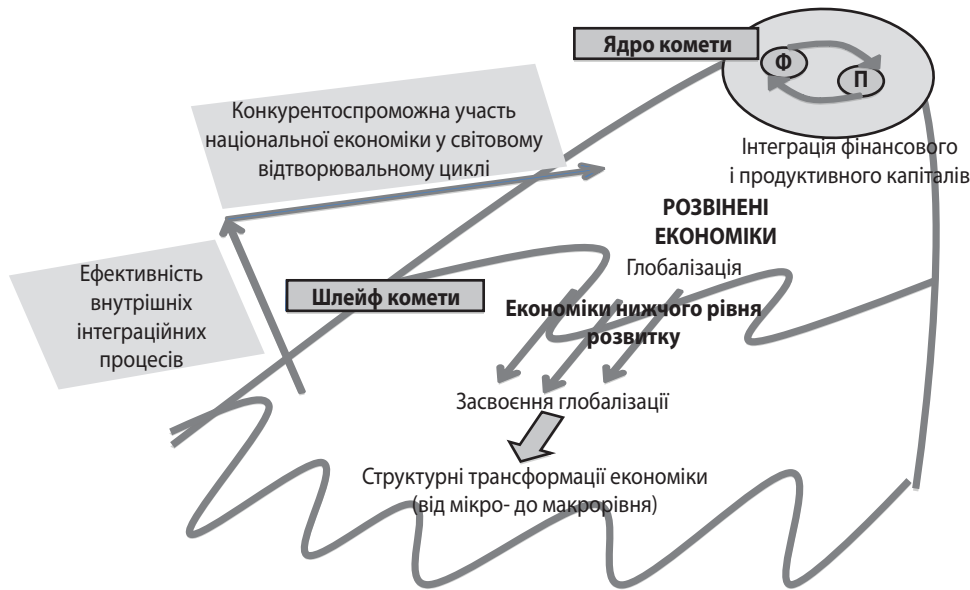

Рис. 1. Виникнення і розвиток глобалізації в контексті макроекономічної політики Вашингтонського консенсусу (авторський погляд)

Таблиця 1

Науково-теоретичний аспект необхідності державного регулювання інтегративних процесів

Згідно з історичною формулою Вашингтонського консенсусу в частині виникнення глобалізації	Власне науково-теоретичне положення щодо необхідності державного регулювання інтегративних процесів
<p>В розвинених економіках («ядрі») глобалізація витікає із внутрішніх процесів формування їх макроекономіки, а для країн більш низького рівня розвитку («шлейф») структурні трансформації в напрямку від мікро- до макро- є продуктом засвоєння глобалізації, а ефективність продуктивного капіталу задається і регулюється за допомогою фінансово-грошових важелів підтримки стійкого курсу національних валют і антиінфляційними заходами. Відповідно, мірилом ефективності внутрішньої економіки стає її конкурентоспроможність на світових ринках. Утворюється своєрідна «комета», ядро і шлейф якої нероздільні, але різні за своїм складом</p>	<p>Для економік більш високого рівня інтеграційні процеси витікають із внутрішніх процесів формування їх макроекономічного рівня, а для економік більш низького рівня, що перебувають у сфері впливу глобальних лідерів, інтегративні трансформації в напрямку від мікро- до макrorівня є продуктом засвоєння глобальних інтегративних процесів, при цьому їх ефективність задається і регулюється за допомогою державного регулювання національного інституціонального рівня інтегративних відносин. При цьому мірилом ефективності внутрішніх інтегративних процесів стає конкурентоспроможна участь глобально орієнтованої національної економіки у світовому відтворювальному циклі</p>

формування відкритої економіки лежить властивість *інтегративності*, яка передбачає не закінченість процесу об'єднання і не досягнення кінцевої цілісності і єдності елементів і диференційованих частин системи, не її автономність, а забезпечення *координованості* дій учасників відтворювального процесу на основі пошуку першочергових об'єднуючих підстав та їх компромісне прагнення до об'єднання при виготовленні узгодженого продукту.

В даному контексті на основі цих підстав сформулюємо авторське визначення *економічної інтеграції в умовах відкритої економіки*, яке представлено у порівнянні з класичним, загальнофілософським визначенням інтеграції [10] в табл. 2.

- 3) як третю складову концепції введено визначення *інтегративного розвитку* високотехнологічних систем як узгодженого процесу якісних, кількісних і структурних змін їх підсистем, спрямованого на підвищення рівня їх взаємодоповнюваності, консолідації, організованості та ресурсної компліментарності при єдності цілей і гармонізації економічних інтересів (націленість не на одержання прибутку як такого, а на досягнення певних економічних вигід для її учасників, скорочення витрат для поліпшення умов господарювання).

Висновки. На основі попередньо здійсненого парадигмального зрізу багаторівневого характеру протікання сучасних інтеграційних процесів [1], який показав струк-

Визначення економічної інтеграції в умовах відкритої економіки

Загальнофілософський контекст визначення інтеграції (економічна енциклопедія)	Визначення економічної інтеграції в умовах відкритої економіки (авторське визначення)
Інтеграція означає стан об'єднання окремих диференційованих частин і функцій системи в єдине ціле, а також процес, який веде до такого стану об'єднання. Відтак, поняття інтеграції означає, з одного боку, процес, динаміку, а з іншого – результат, статику. Інтеграція трактується як «... процес або дія, яка має своїм результатом цілісність, закінченість процесів об'єднання, досягнення і розкриття цілісності та єдності елементів і частин системи, при цьому зменшується їх відносна самостійність стосовно один одного і в основі взаємодії лежить істотно необхідний зв'язок»	Економічна інтеграція в умовах формування світового відтворювального циклу – це внутрішньо скоординований інтегративний процес, який передбачає об'єднану цільовою спрямованістю компромісну співучасть рівноправних і незалежних партнерів (при збереженні їх відмінностей) у виготовленні інтегративного продукту на основі підсистем партнерства, колективного виробництва і обміну діяльністю при єдності цілей, стратегії, колективних цінностей, багатьох нематеріальних активів і гармонізації економічних інтересів для досягнення певних економічних вигід учасників

турований розвиток економічної інтеграції за рахунок ієрархічності економічних систем, і різного ступеня залучення економічного простору (глобального, національного, регіонального, мікрорівня) в економічну інтеграцію, констатовано наявність трьох взаємозв'язаних сучасних парадигм економічної інтеграції: інтеграція на наднаціональному рівні, інституціональна (регіональна) інтеграція (на міждержавному та міжрегіональному рівні); мікроінтеграція (міжфірмова). Відтак, економічна інтеграція, як структурований процес, визиває якісні зміни на різних рівнях світового господарства: на рівні національного господарства, регіонів, між корпораціями та окремими підприємствами, що не входять до складу корпоративних підприємницьких формувань. В основі становлення відкритої економіки у вигляді світового відтворювального циклу лежить механізм глобалізації, ядро якої складають саме масштабні та глибинні інтеграційні процеси, які базуються на історично сформованих і повсюдно поширених об'єктивних процесах розподілу і кооперації праці, розвитку економічного співробітництва в рамках мережевої парадигми.

Нові тенденції економічної інтеграції підприємств пов'язані з такою властивістю економічної системи як *інтегративність* функціонування, яка саме і лежить в основі побудови розгалуженої мережі гнучких партнерських зв'язків і взаємодоповнюваних багаторівневих коопераційних технологічних ланцюжків (а не замкнені вертикальні технологічні цикли), за допомогою яких забезпечується завершеність високотехнологічного виробництва, при одночасному збереженні відмінностей між рівноправними і незалежними партнерами і різноманітності ресурсів, які використовуються при єдності цілей, стратегії, колективних цінностей і багатьох нематеріальних активів, що й складає головну особливість сучасного високотехнологічного виробництва. На наш погляд, науковою детермінантою даних процесів є те, що конкуренція відбувається між системами створення цінностей, а не окремими підприємствами, тому для кожного з них стають принципово важливими гнучкі організаційні форми, в яких вирішується рівень спеціалізації і подальша інтеграція внутрішніх і зовнішніх виробничих процесів.

В результаті проведеного дослідження нами сформульовано системну концепцію, яка і визначила принципові науково-теоретичні засади створення ефективної системи економічної інтеграції високотехнологічних підприємств в умовах відкритої економіки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Янчук М. Б. Інтеграція авіабудівних підприємств України в умовах глобалізаційних викликів : монографія / М. Б. Янчук. – К. : Освіта України, 2013. – 326 с.
2. Голованова Н. Б. Организационно-экономические основы устойчивого развития предприятий высокотехнологического комплекса / Н. Б. Голованова, И. С. Сильницкий // Управление экономическими системами. Отраслевая экономика. – 2012. – № 3 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://uecs.ru/uecs-39-392012/item/1186-2012-03-29-07-22-17>
3. Саліхова О. Б. Високотехнологічні виробництва: від методології оцінки до піднесення в Україні : монографія / О. Б. Саліхова; [НАН України, Інститут економіки та прогнозування]. – К., 2012. – 624 с.
4. Шведюк О. Мережеві структури у системі економічних відносин / О. Шведюк // Стратегія розвитку України (економіка, соціологія, право). – 2009. – Вип. 1 – 2. – С. 134 – 139.
5. Катуков Д. Д. Институциональная среда глобализированной экономики: развитие сетевых взаимодействий : научный доклад / Д. Д. Катуков, В. Е. Малыгин, Н. В. Смородинская; [под ред. Н. В. Смородинской]. – М. : Институт экономики РАН, 2012. – 45 с.
6. Румянцев К. Н. Новейшие проявления интеграционных процессов / К. Н. Румянцев // Наука. Образование. Инновации. – 2008. – Вып. 7 (Кластеризация предприятий: состояние и перспективы). – С. 52 – 71.
7. Бочко В. С. Интегративная экономика – экономика скоординированного и социально ориентированного пространства / В. С. Бочко // Экономические и социальные перемены: факты, тенденции, прогноз. – 2012. – № 5 (23) [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://esc.vscs.ac.ru/?module=Article&action=catid>
8. Ананьин О. Вашингтонский консенсус: пейзаж после битвы / О. Ананьин, Р. Хаиткулов, Д. Шестаков // Мировая

экономика и международные отношения. – 2010. – № 12. – С. 15 – 27.

9. Кочетов Э. Г. Геоэкономический (глобальный) толковый словарь (основы высоких геоэкономических технологий современного бизнеса) : сборник стратегических понятий-новелл / Э. Г. Кочетов. – Екатеринбург : ИПП «Уральский рабочий», 2006. – 504 с.

10. Економічна енциклопедія : у 3-х томах; Т. 1 / [редкол.: С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін.]. – К. : ВЦ «Академія», 2000. – С. 668 – 670.

REFERENCES

Ananin, O., Khaitkulov, R., and Shestakov, D. "Washingtonskiy konsensus: peyzazh posle bitvy" [Washington consensus: the landscape after the battle]. *Mirovaia ekonomika i mezhdunarodnye otnosheniia*, no. 12 (2010): 15-27.

Bochko, V. S. "Integrativnaia ekonomika - ekonomika skoordirovannogo i sotsialno orientirovannogo prostranstva" [Integrative economy - the economy of a coordinated and socially oriented space]. <http://esc.vsc.ac.ru/?module=Articles&actioncatid>

Ekonomichna entsyklopediia [Economic Encyclopedia]. Kyiv: Akademiia, 2000.

Golovanova, N. B., and Silnitskiy, I. S. "Organizatsionno-ekonomicheskie osnovy ustoychivogo razvitiia predpriyatii vysokotekhnologichnogo kompleksa" [Organizational and economic basis for sustainable development of enterprises of

high-tech industry]. <http://uecs.ru/uecs-39-392012/item/1186-2012-03-29-07-22-17>

Katukov, D. D., Malygin, V. E., and Smorodinskaia, N. V. *Institutsionalnaia sreda globalizirovannoy ekonomiki: razvitiie setevykh vzaimodeystviy* [The institutional environment of the globalized economy: development of network interactions]. Moscow: Institut ekonomiki RAN, 2012.

Kochetov, E. G. *Geoekonomicheskii (globalnyy) tolkovyy slovar (osnovy vysokikh geoekonomicheskikh tekhnologiy sovremennogo biznesa)* [Geo-economic (global) Dictionary (geo-economic foundations of high tech modern business)]. Ekaterinburg: Uralskiy rabochiy, 2006.

Rumiantsev, K. N. "Noveyshie proiavleniia integratsionnykh protsessov" [The latest manifestation of the integration process]. *Nauka. Obrazovanie. Innovatsii*, no. 7 (2008): 52-71.

Shvediuk, O. "Merezhevi struktury u systemi ekonomichnykh vidnosyn" [Network structure in the economic relations]. *Stratehiia rozvytku Ukrainy (ekonomika, sotsiologhiia, pravo)*, no. 1-2 (2009): 134-139.

Salikhova, O. B. *Vysokotekhnologichni vyrobnytstva: vid metodolohii otsinky do pidnesennia v Ukraini* [High-tech production from assessment methodology to rise in Ukraine]. Kyiv, 2012.

Yanchuk, M. B. *Intehratsiia aviabudivnykh pidpriemstv Ukrainy v umovakh hlobalizatsiinykh vyklykiv* [Integration aircraft building enterprises in Ukraine under globalization challenges]. Kyiv: Osvita Ukrainy, 2013.